

Eldrekrusning

FOTO: VAY MICRO

Hvor stor eldrebølgen blir – eller om den bare blir en krusning – avhenger mye av hvem vi ser på som gamle. Derfor trenger bølgen slett ikke bli så voldsom, mener eksperter i demografisk analyse ved International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA), ifølge forskning.no.

Vi lever lengre fordi vi holder oss friskere enn generasjonene før oss. Derfor er det på tide å revidere måten vi måler aldringen i befolkningen på, mener forskerne.

– Alder kan måles som tiden du har levd, men man kan også ta hensyn til hvor mye lenger man antar at du kommer til å leve. Det vi tenker på som gammel, har endret seg mye over tid, og det vil fortsette å endre seg etter hvert som folk fortsetter å leve lenger, sier Sergei Scherbov i IIASA World Population Program.

I tradisjonell demografisk forskning regnes noen som gammel når de når en bestemt alder, ofte 65. Mange som da blir karakterisert som gamle, har mye til felles med mennesker som har levd langt kortere enn dem selv.

Hvilken modell som brukes, påvirker beregningene av framtidens arbeidsstyrke, skatteinntekter og utgifter til helse- og omsorgstjenester.

Forskerne fra IIASA World Population Program og Stony Brook University sammenlignet tre mulige scenari-

er for befolkningsutviklingen i Europa:

Det mest pessimistiske tar utgangspunkt i at vi ikke kommer til å leve lenger enn nå. Det mest optimistiske tar som utgangspunkt at folk vil fortsette å leve 1,4 år lenger for hvert tiår som går.

Når forskerne så disse scenarioene opp mot hverandre, så de at eldrebølgen bare kommer dersom vi holder fast ved at folk skal regnes som gamle når de når en bestemt alder. Dersom vi i stedet åpner for å ta med i beregningen hvor lenge vi kan regne med at folk har igjen å leve, så vil befolkningen på sett og vis bli yngre. Ikke i antall fødselsdager de har hatt, men målt ut fra hvor befolkningen er i livsløpet sitt.

– Alderdommen regnes ofte som når man begynner å jobbe mindre og bli mer avhengig av hjelp. Så det er viktig å justere når man slår fast at denne perioden begynner. Det er viktig både for den akademiske forståelsen av befolkningens aldring og for å kunne utforme politikk som samsvarer med dagens situasjon, sier IIASA-forsker Warren Sanderson.

Statistisk sentralbyrå har beregnet at eldrebølgen i Norge vil bli langt svakere enn i mange andre land. Dette er både fordi norske kvinner føder flere barn enn i mange andre europeiske land, og fordi innvandrerne som kommer til Norge er relativt unge.

Fagmiljøene har allerede diskutert aldersspørsmålet, og har for eksempel gått bort fra fødselsdato som et alderskriterium i medisinsk behandling, forteller befolkningsforsker Astri Syse i Statistisk sentralbyrå, som mener at det ikke finnes én allmenngyldig måte å avgjøre hvem bør regnes som «gammel».

– Det vil avhenge av formålet med forskningen. Vi vet for eksempel at en relativt liten andel av de over 65 år er i arbeid, så dersom man ønsker å se på sammenhengen mellom for eksempel skatteinntekter og utgifter til helse og omsorg, så er 65 år et rimelig mål. Dersom man derimot ønsker å forstå mer av for eksempel forventede utgifter til pleie og omsorg, vil det nok være rikti-

gere å se på andelen av befolkningen som er over 80 eller 90 år.

– Slik vi har forstått det, er dette allerede diskutert i stor grad i fagmiljøer. Blant annet går man i stadig sterkere grad bort fra rene alderskriterier basert på fødselsdato i medisinsk behandling, og legger større vekt på indirekte målinger av «funksjonell alder», blant annet ved hjelp av ulike «frailty»-mål, det vil si mål på skrøpeligheit. Dette gjelder særlig personer over 80 år.

– Det er også medisinsk forskning som ser på «biologisk alder», det vil si at de skanner celler og ser på tegn etter alder på cellenivå, og bruker dette til å fastslå individets gjenstående levetid. Denne forskningen er foreløpig mest på mus, sier Syse.

Referanse:

W. Sanderson og S. Scherbov: Faster increases in human life expectancy could lead to slower population aging, *PLOS ONE*. 15. april 2015.

Nordens mest avanserte

FOTO: MILS ROAR GJERDET

Ved Institutt for klinisk odontologi i Bergen er det tatt i bruk det mest avanserte utstyret som finnes innen trening og simulering av tannpreparering. Nå har studentene begynt å bruke simulatorer med virtuelle instrumenter og tenner.

Simuleringssystemet Simodont fra firmaet Moog gir fingerfølelse når man preparerer i de virtuelle tennene. Man kan kjenne om boret er i dentin, emalje eller pulpa, for den sakens skyld! Det finnes ikke noen fysisk tann eller instrument. De ulike tennene, ulike bortyper, ekskavatorer, sonder og speil er virtuelle. Det eneste fysiske er skaftene for instrumenter og speil der den taktile tilbakemeldingen skjer.